

Ενεργειακή φτώχεια

Description

Χαράλαμπος Έλληνας*

Μετά τη δημοσίευση από την ΕΕ της έκθεσης ‘Justice-focused approach key to effective energy poverty solutions’ (Προσέγγιση με επίκεντρο τη δικαιοσύνη ως κλειδί για αποτελεσματικές λύσεις για την ενεργειακή φτώχεια), η ενεργειακή φτώχεια στην Ευρώπη βρέθηκε και πάλι στην επικαιρότητα την περασμένη εβδομάδα. Αυτό βασίζεται σε μια μελέτη που δημοσιεύθηκε πέρυσι από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή με θέμα ‘Ποιοι είναι ενεργειακοί φτωχοί στην ΕΕ;’ η οποία δεν αποτελεί και πολύ καλό ανάγνωσμα για την Κύπρο. Η μελέτη επιβεβαιώνει τα ευρήματα άλλων μελετών που κατέληξαν σε παρόμοια συμπεράσματα.

Ο κανονισμός της ΕΕ για το Κοινωνικό Ταμείο για το Κλίμα, καθώς και η αναθεωρημένη οδηγία για την ενεργειακή απόδοση, ορίζουν την ενεργειακή φτώχεια ‘ως την έλλειψη πρόσβασης ενός νοικοκυριού σε βασικές ενεργειακές υπηρεσίες, όπως θέρμανση, ζεστό νερό, ψύξη, φωτισμό και ενέργεια για την τροφοδοσία συσκευών’. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αναγνωρίζει ότι η ενεργειακή φτώχεια οφείλεται σε τρεις βασικές αιτίες: υψηλές ενεργειακές δαπάνες σε σχέση με τον προϋπολογισμό του νοικοκυριού, δεύτερο, γενικά χαμηλά επίπεδα εισοδημάτων, και τρίτο, χαμηλές ενεργειακές επιδόσεις των κτιρίων και των συσκευών. Η μελέτη έλαβε επίσης υπόψη την αδυναμία των ανθρώπων να διατηρήσουν τα σπίτια τους επαρκώς ζεστά και τις ληξιπρόθεσμες οφειλές σε λογαριασμούς κοινής ωφέλειας.

Η εν λόγω μελέτη αναφέρει ότι 'ο προσδιορισμός του πού και ποιες είναι οι πιο ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού στην Πράσινη Συμφωνία της ΕΕ και στους κλιματικούς στόχους της για το 2030 και το 2050, είναι απαραίτητος για τη διασφάλιση μιας χωρίς αποκλεισμούς και δίκαιης μετάβασης'.

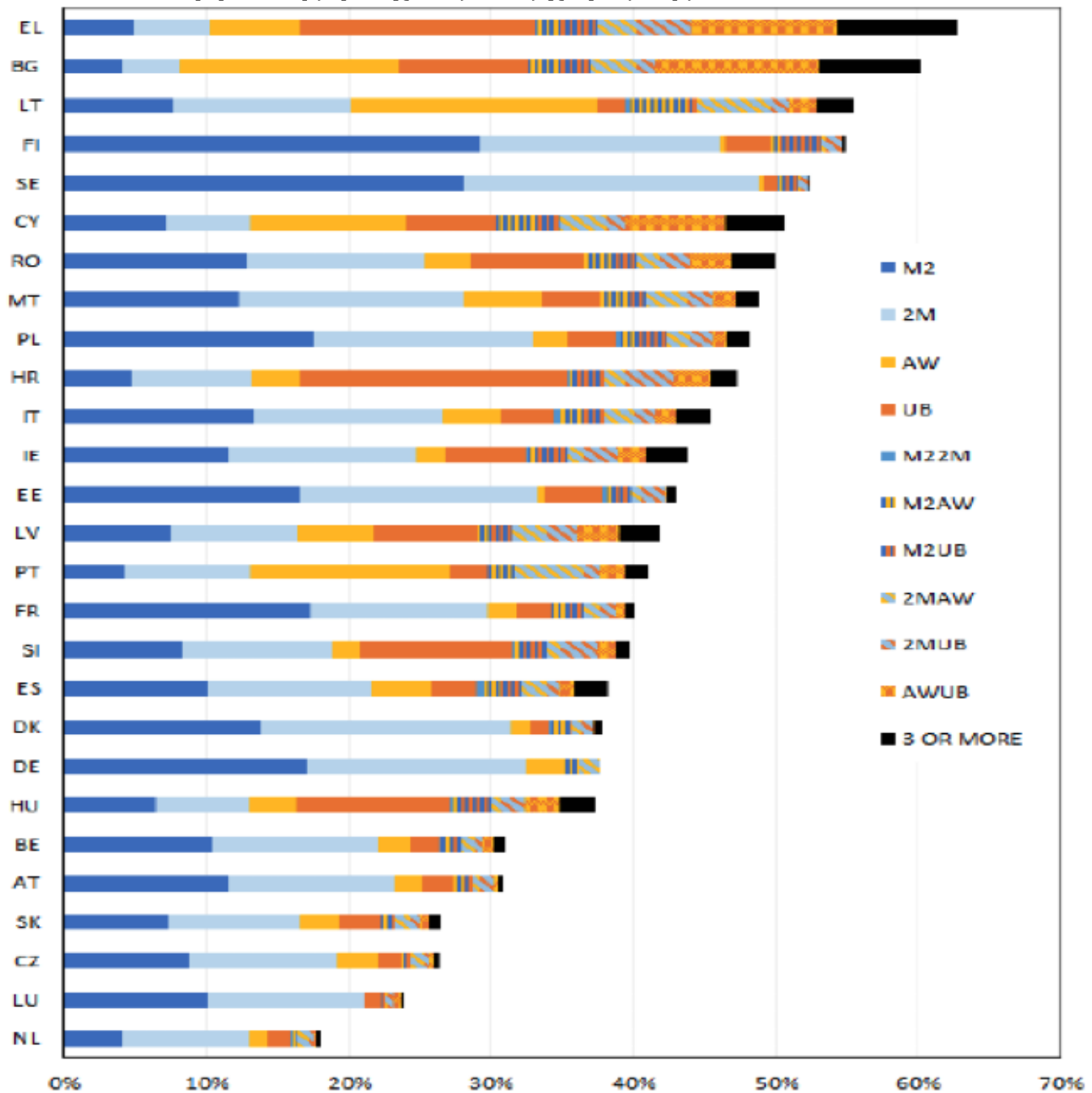
Στη βάση ότι ικανοποιείται τουλάχιστον μια από αυτές τις αιτίες, υπολογίζεται περίπου ότι το 40% του πληθυσμού της ΕΕ θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως 'ενεργειακά φτωχό'. Ωστόσο, η διασπορά είναι εξαιρετικά άνιση, με την υψηλότερη συχνότητα ενεργειακά φτωχών να εντοπίζεται στη νοτιοανατολική Ευρώπη και τη χαμηλότερη στη βορειοδυτική Ευρώπη.

Όπως φαίνεται στο Διάγραμμα που ακολουθεί, τα ποσοστά ενεργειακής φτώχειας κυμαίνονται από ένα ποσοστό λίγο κάτω από το 20% στις Κάτω Χώρες έως και υπερτριπλάσιο ποσοστό στην Ελλάδα, όπου περίπου τα δύο τρίτα του πληθυσμού κατατάσσονται ως 'ενεργειακά φτωχοί' με βάση τουλάχιστον έναν από τους τέσσερις δείκτες που εξετάστηκαν στη μελέτη.

Σε αυτή τη βάση, η Κύπρος κατατάσσεται στην 22η θέση με πάνω από το 50% του πληθυσμού της να χαρακτηρίζεται ως 'ενεργειακά φτωχό'. Η Κύπρος τα πηγαίνει ιδιαίτερα άσχημα όσον αφορά το ποσοστό του πληθυσμού που δεν μπορεί να διατηρήσει το σπίτι του επαρκώς ζεστό, πάνω από 20%, και το ποσοστό του πληθυσμού με καθυστερήσεις στους λογαριασμούς κοινής ωφέλειας.

Η ΕΕ υποχρεώνει όλα τα κράτη μέλη να εντοπίζουν, να παρακολουθούν και να αντιμετωπίζουν την ενεργειακή φτώχεια μέσω των Εθνικών τους Σχεδίων για την Ενέργεια και το Κλίμα (ΕΣΕΚ). Η οδηγία της ΕΕ για την ενεργειακή απόδοση και ο κανονισμός για το Κοινωνικό Ταμείο για το Κλίμα απαιτούν από τα ΕΣΕΚ να προσδιορίζουν μέτρα για την ανακούφιση της ενεργειακής φτώχειας. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δημοσίευσε μια εργαλειοθήκη (EU/2021/660) που περιγράφει τα μέτρα που μπορούν να ληφθούν σε εθνικό επίπεδο για τη στήριξη των ευάλωτων καταναλωτών και έχει διαθέσει ειδική χρηματοδότηση για τις ευάλωτες ομάδες.

Ποσοστά ενεργειακής φτώχειας στις χώρες της ΕΕ

Πηγή: 'Ποιος είναι ενεργειακά φτωχός στην ΕΕ;' της Sofia Maier και Ilda Dreoni, Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Κοινό Κέντρο Ερευνών, 12 Ιουλίου 2024.

Τιμές ηλεκτρικής ενέργειας και ενεργειακή φτώχεια στην Κύπρο

Για να ποσοτικοποιήσω και να αναδείξω τη σοβαρότητα της κατάστασης, επαναλαμβάνω εδώ όσα έχω πει τους τελευταίους μήνες.

Με βάση την ισοτιμία αγοραστικής δύναμης, το 2024 η Κύπρος είχε τη δεύτερη

υψηλότερη τιμή ηλεκτρικής ενέργειας για τα νοικοκυριά στην Ευρώπη, κυρίως λόγω της φορολογίας. Η φορολογία αντιπροσώπευε λίγο κάτω από το 35% της τιμής, το τέταρτο υψηλότερο ποσοστό στην Ευρώπη και πολύ πάνω από τον αντίστοιχο μέσο όρο της ΕΕ, που ήταν περίπου 23%. Στην Ελλάδα το ποσοστό αυτό ήταν μόνο γύρω στο 15%. Η μείωση των σχετικών φόρων και των εισφορών στα επίπεδα της Ελλάδας, θα μπορούσε να μειώσει τις τιμές της ηλεκτρικής ενέργειας από 33 σεντς την κιλοβατώρα, στα 25 σεντς την κιλοβατώρα.

Η είσπραξη υψηλότερων φόρων μπορεί να συνέβαλε στο δημοσιονομικό πλεόνασμα της Κύπρου το 2024, καθώς και στην αναβάθμισή της πιστοληπτικής της ικανότητας, αλλά μερικώς τουλάχιστο, εις βάρος του καταναλωτή, ο οποίος γίνεται φτωχότερος και συμπιέζεται όλο και περισσότερο οικονομικά. Ένας πρόσφατος πρωτοσέλιδος τίτλος ήταν ο εξής: 'Η αγοραστική δύναμη στην Κύπρο μειώνεται - Κάτω από το μέσο όρο της ΕΕ'. Αυτό δεν αποτελεί έκπληξη δεδομένης της υψηλής φορολογίας, που καθιστά τις υψηλές τιμές της ενέργειας ακόμη υψηλότερες. Ένα μεγάλο ποσοστό των Κυπρίων, πάνω από 23% και αυξάνεται, δεν μπορεί να τα βγάλει πέρα και περίπου 30% κινδυνεύει από τη φτώχεια και τον κοινωνικό αποκλεισμό.

Είναι σαφές ότι, σε συνδυασμό με την υψηλή συχνότητα της ενεργειακής φτώχειας, αυτή η κατάσταση δεν πρέπει να θεωρείται αποδεκτή. Η Κύπρος χρειάζεται έναν ενεργειακό μετασχηματισμό και σημαντικά χαμηλότερους ενεργειακούς φόρους και τιμές το 2025.

Δεδομένων των υψηλών τιμών ηλεκτρικής ενέργειας και της πολύ υψηλής φορολογικής επιβάρυνσης της ηλεκτρικής ενέργειας, δεν αποτελεί έκπληξη το γεγονός ότι ένα τόσο μεγάλο ποσοστό των Κυπρίων είναι ενεργειακά φτωχοί.

Παρόλο που η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ανησυχεί αρκετά για την ενεργειακή φτώχεια και προτείνει μέτρα για την αντιμετώπισή της, δεν φαίνεται να της δίνεται η προτεραιότητα που της αξίζει στην Κύπρο. Αυτό πρέπει να αλλάξει.

Όπως επισημαίνει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, η ενεργειακή φτώχεια έχει εκτεταμένες συνέπειες, από την επιδείνωση των προβλημάτων υγείας μέχρι τον περιορισμό της κοινωνικής και οικονομικής συμμετοχής. Η Κύπρος έχει επείγουσα ανάγκη από ολοκληρωμένες και αποτελεσματικές πολιτικές με στόχο την αντιμετώπιση της ενεργειακής φτώχειας και την προώθηση μιας δίκαιης ενεργειακής μετάβασης - η προσβάσιμη και οικονομικά προσιτή ενέργεια αποτελεί βασικό δικαίωμα. Πρέπει επίσης να θέσει σαφείς στόχους για τη μείωση της ενεργειακής φτώχειας και να υποβάλλει ετήσια έκθεση σχετικά με την επίτευξή τους, καθώς και να λάβει μέτρα για τη διασφάλιση και προστασία του δικαιώματος όλων των Κυπρίων σε προσιτή και καθαρή

ηλεκτρική ενέργεια.

*Ο Χαράλαμπος Έλληνας είναι Ανώτερος Σύμβουλος του Παγκόσμιου Κέντρου Ενέργειας, του Ατλαντικού Συμβουλίου (*the Global Energy Centre, the Atlantic Council*).